

תאריך: כ"ח באדר א' התשפ"ב
2 במרץ 2022

אל: רופאי בקר, צאן וחזירים

הנדון: מחלת הפה והטלפיים בכפר יהושע ובנהלל

1. בתאריך 4/2/2022 אובחן נגיף הפה והטלפיים בדגימות שהגיעו מכפר יהושע ובתאריך 24.2.2022, אובחן הנגיף בדגימות שהגיעו מנהלל. סימני מחלה אופייניים בפה, בטלפיים ובפטמות נצפו בעשרות פרטים בגילאים שונים מתוך אוכלוסיית הבקר במושבים. תמונות מצ"ב.

2. בוצע במעבדת הפוט"ט במכון קמרון סווג ראשוני של הנגיף כנגיף מזן O. מיפוי וקביעת תת-זן העלתה שמדובר בנגיף מזן O\Panasia 2\ANT-10.

3. לפני אבחון התחלואה בכפר יהושע ובנהלל, התקבלו דיווחים על תחלואה במחלת הפה-והטלפיים בעדרי צאן ובקר ברשות הפלשתיאית ורצועת עזה, כפר טובאס (אזור שכם), אזור יריחו, אזור עין חילוואה. ככל הנראה התחלואה החלה שם לפני מספר שבועות ויתכן שמקורה בהעברת בקר וצאן ממצרים לרצועת עזה ובהגעת הנגיף מירדן.

4. זן הנגיף אינו מהזנים המוכרים שבודדו בישראל בהתפרצויות בשנים האחרונות ואפשר שקיימת התאמה פחותה מהמקובל בין זן ההתפרצות לזני התרכיב. מצב זה עלול להביא לתחלואה והופעת סימנים קליניים גם בבקר מחוסן כדבעי ולכן נדרשת הקפדה רבה עוד יותר על בטיחות ביולוגית ומניעה.

5. לאור זאת אתם נקראים:

- לדווח על כל חשד לסימני מחלה ללשכה הווטרינרית המחוזית של השוט"ט הקרובה.

- לנהוג בזהירות משנה בבטיחות ביולוגית; ציוד, רכב, ביגוד וכו'.

- לעדכן לקוחותיכם על המחלה, סימניה וחובת הדיווח אליכם ולשירותים הווטרינריים.

- להודיע לשוט"ט על כל עדר שלדעתכם אינו מחוסן כראוי נגד פה וטלפיים.

- לעקוב אחרי מידע והנחיות נוספות מהשירותים הווטרינריים.

- בכל שאלה או צורך בהבהרה אל תהססו לפנות ללשכה הווטרינרית.

6. עדכונים נוספים בהמשך עד סיום ההתפרצות.

7. חשוב להסביר ללקוחות ואחרים כי מחלת הפה והטלפיים אינה זואונוטית ואין כל קשר בין נגיף ההפה והטלפיים במקנה לבין המחלה המכונה בשם זה בבני אדם, ועם זאת יש סיכון כי בני אדם יעבירו את המחלה בגופם, בגדיהם או כליהם.

8. להלן תזכורת לגבי מחלת הפה והטלפיים:

• **כללי :**

מחלת הפה והטלפיים (Foot and Mouth Disease ; FMD; Aftosa) ; בערבית - حمى قلاعية (מבוטא - ḥm_qla'yt) (היא מחלה נגיפית מגפתית של בעלי פרסה שסועה הגורמת לנזקים כלכליים כבדים.

• **אטיולוגיה :**

נגיף מהסוג אפטווירוס (Aphthovirus) ממשפחת ה-Picornaviridae. קיימים 7 זנים (Serotypes) (עקריים) O; A; C; ASIA -1; SAT-1; SAT-2 & SAT3. (בכל זן מספר שונה של תת זנים. אין הגנה צולבת בין זני הנגיף השונים. המחלה מדבקת מאד ונדרשת כמות מזערית של הנגיף בכדי לצור הדבקה בבקר וצאן.

• **משמעות:**

חשיבות מחלת הפה והטלפיים הנה כלכלית. המחלה יכולה לגרום לנזקים אדירים הן ישירים (פגיעה בייצור חלב ובשר, תמותה והוצאות טיפול/חיסון/המתה (בחול"ל) והן עקיפים) מניעת סחר פנים ארצי ובינלאומי, פחד צרכנים המקטין מכירות).

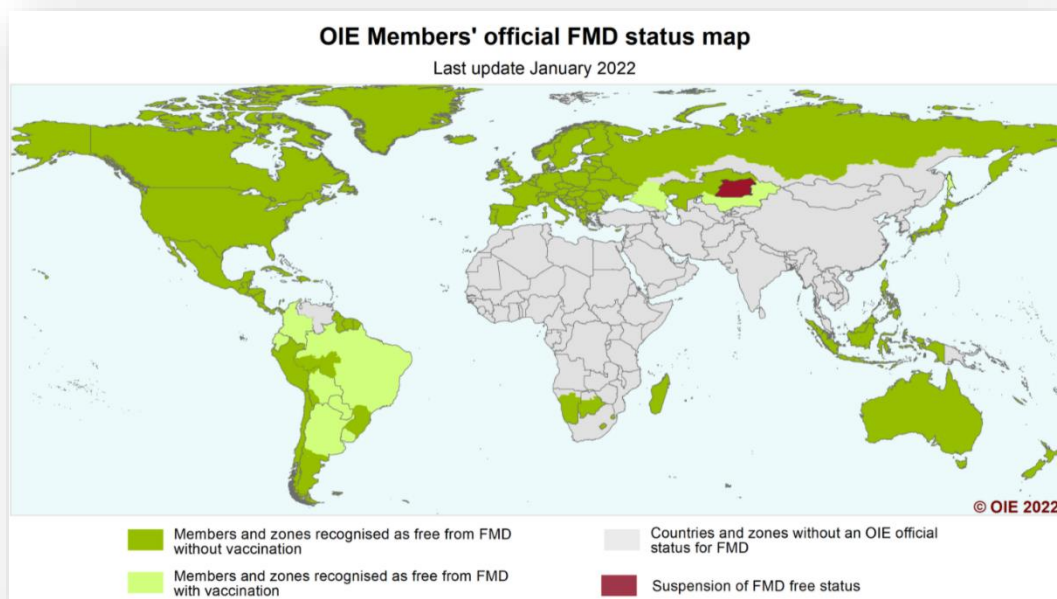
משרד החקלאות ופיתוח הכפר השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה השירותים הווטרינריים בשדה

אפידמיולוגיה:

בעבר פה וטלפיים הייתה נפוצה בכל העולם, כיום ישנם אזורים חופשיים שאינם מחסנים כנגד המחלה. להלן מפת החיסון בעולם, בצהוב מדינות שאינן מחסנות:



תמונה סטטוס עולמי של נגיעות בפה וטלפיים:



באוכלוסיית בעלי חיים רגישה ולא מחוסנת שיעור התחלואה מגיע ל- 100%, התמותה נמוכה (כ- 1%) באוכלוסיה הבוגרת, אך בצעירים (בעיקר בשגר) התמותה עלולה להיות גבוהה, במיוחד בהדבקה בזנים אלימים. הנגיף יכול להיות מועבר על ידי מגע ישיר עם בעלי חיים חולים, אירוסולים, מוצרי חלב לא מפוסטרים ובהעברה מכאנית על ציוד מזוהם. הנגיף עמיד ב- PH 6.5 ו- 11 ושורד בחלב, מח עצם וקשרי לימפה. לאחר תחלואה הנגיף שורד בבית הבליעה של צאן (4-6 חודשים) ובקר (6 חודשים ומעלה) שהחלימו. חזירים מפרישים כמויות גדולות מאוד של הנגיף ועלולים לשמש כמגבירים להפצה. בקר רגיש ומפגין את הסימנים הקליניים הסוערים ביותר ולכן נחשב לאינדיקטור לתחלואה, לעומת הצאן שבו הסימנים הקליניים קלים. גם בני אדם יכולים להעביר את המחלה שכן הנגיף שורד 24-48 שעות במערכת הנשימה של האדם.

• סימנים קליניים:

תקופת הדגירה של המחלה היא 12-2 ימים. הוירמיה מתחילה ביום השני לאחר ההדבקה בעוד הסימנים הקליניים מופיעים לראשונה בדרך כלל ביום 3-4 לאחר התחלואה. עליית הנוגדנים בדם מאוחרת עוד יותר – מתחילה רק ביום 5-6 לאחר ההדבקה.

ככלל הסימנים הקליניים חמורים ביותר בבקר וקלים בצאן (חום וצליעות בעיקר, יתכנו לקויות בחלל הפה). בחזירים הסימנים כוללים בעיקר פגיעה ברגליים (חמורות יותר מאשר בבקר) ושלפוחיות על החרטום, לקויות בפה נדירות יותר. קשה להבדיל ממחלות וסיקולריות אחרות.

הסימנים הקליניים כוללים:

- חום.
- ירידה בתאבון ובתנובת החלב.
- שלפוחיות על עור הפטמות אשר מתפוצצות ויוצרות ארוזיות ופצעים המעלים רגישות לדלקות עטין.
- שלפוחיות על הנחיריים, הלשון והפה. הפגיעה בפה גורמת לריר רב ולהפרשות אף מרובות. השלפוחיות מתפוצצות, האפיתל מתקלף ונוצרים פצעים המלווים בהליטוזיס.
- שלפוחיות באיזור הקורונה ובין הטלפיים, שבהתפוצצותן יוצרות פצעים. הפגיעות ברגליים יכולות לגרום לצליעה (חשוב בצאן) עד חוסר נכונות לזוז.
- ארוזיות בפה והתקלפות אפיתל.
- הפלות.
- תמותה של בעלי חיים צעירים.
- ללא זיהומים משניים – החלמה תוך כשבועיים.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

השירותים הווטרינריים בשדה

• סימנים פתולוגיים:

- שלפוחיות כנ"ל.
- ארוזיות כמתואר.
- Tiger Heart – בצעירים.

• אבחנה מבדלת:

- מחלות וסיקולריות אחרות – swine vesicular disease vesicular exanthema vesicular stomatitis
- IBR
- כחול הלשון – BT
- Bovine Papular Stomatitis
- מחלת הריריות – Mucosal Disease
- נזלת ממארת – MCF
- דבר הצאן – PPR
- דבר הבקר – Rinder Pest
- פנרציום – Foot Rot
- צריבות מחומרים כימים ארוזיביים.
- לקויות טראומטיות בפה וברגליים.
-

• אבחון :

דיגום ומשלוח דגימות לאבחון יעשה על ידי עובדי השו"ט בשדה בלבד. עם חשד לתחלואה בפה וטלפיים על הרופא הקליני לצור קשר עם הלשכה הווטרינרית האחראית על המשק, לעזוב את המשק לנקות את הציוד ולחטאו, לסור מיד לשטיפת הרכב. לאחר מכן יש להתקלח ולהחליף בגדים. אין להגיע למשק אחר ללא נקיטת אמצעי בטיחות ביולוגית.

האבחון מבוסס על:

- בידוד נגיף.
- זיהוי אניטגן באמצעות PCR ו-ELISA.
- ריצוף.
- סרולוגיה – ELISA & VN.

• טיפול:

אין טיפול ספציפי. ניתן לתת טיפול תומך בלבד. טיפול בנגעי עור ובסיבוכים משניים כגון דלקת עטין.



משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

השירותים הווטרינריים בשדה

• פעולות מניעה בהתאם להנחיות השירותי הווטרינריים:

חיסון דחף.

הטלת סגר סביב מוקדים ובאזורי סיכון הגבלות תנועה

מקנה ושיווק מוצרים מן החי. טיפול בפגרים במוקדים

סגירת גבולות

צמצום תנועת בני אדם

הסברה ותקשור

לידיעתכם,

ד"ר אבי וסרמן

מנהל השירותים הווטרינריים בשדה (בפועל)

העתקים: רשימת תפוצה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה השירותים הווטרינריים בשדה

צילומי מאפייני מחלת הפה והטפליים בבקר:



משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

השירותים הווטרינריים בשדה

